

Pripravili sme pre vás nástroj na orientačnú diagnostiku, ktorú môžu využívať pedagógovia, členovia školských podporných tímov, asistenti, rodičia.

Je určený na identifikáciu rizikových žiakov v prvom ročníku. Skriningový nástroj vznikol v spolupráci viacerých pedagógov, psychológov a špeciálnych pedagógov v EU. Existuje vo viacerých jazykových úpravách a je to jeden z výstupov medzinárodného projektu Erasmus plus CoTIC -

<https://inclusiveclassroom.co/>. Na tomto odkaze môžete stále nájsť všetky dostupné materiály a výstupy v angličtine alebo češtine.

Slovensko nebolo súčasťou tímu ani nezískalo materiály v slovenčine, ale od roku 2024 sme začali s našimi partnermi spolupracovať na pokračovaní projektu. V rámci prvých krokov sme preložili a upravili všetky dobré veci, ktoré sa už vytvorili a ktoré môžu obohatiť našu školskú prax, rozvíjať inkluzívnu kultúru a prax na našich školách a pomôžu aj pri aplikácii podporných opatrení.

Včasný záchyt detí, ktoré potrebujú podporu je dôležitým prvkom dobrého vzdelávania. Dôležitým princípom súčasných podporných opatrení je to, že dieťa už nemusí chodiť na diagnostiku, ale časť detí si škola dokáže „ošetriť“ sama. Tento nástroj môže obohatiť pedagogickú alebo špeciálnopedagogickú diagnostiku na našich školách. Je primárne určený učiteľkám a učiteľom primárneho stupňa a vychádza z vývinovej úrovne a obsahu vzdelávania v prvom ročníku. Podľa nášho názoru môže byť aplikovaný aj v prípadoch posúdenia žiadosti o podporné opatrenia.

Cieľom skriningu nie je komplexne diagnostikovať žiakov, ale pomáha efektívne zmapovať úroveň školských zručností žiakov na konci prvého ročníka a upozorniť učiteľov a rodičov na možné ťažkosti v učení, s ktorými by sa žiak mohol stretnúť v ďalších ročníkoch. Včasné odhalenie ťažkostí a včasná intervencia sú vo všeobecnosti kľúčovými faktormi budúceho úspechu detí nielen v škole, ale majú vplyv aj na emocionálny vývoj a celkovú osobnú pohodu. Skrining školských zručností v rámci projektu CoTIC pozostával z dvoch častí: pracovných listov a súboru individuálnych diagnostických testov (dostupné v českom jazyku na stránke projektu) .

Cieľom skriningových pracovných listov CoTIC je zmapovať rozvoj študijných zručností a prípadné ťažkosti na konci prvého ročníka na všeobecnejšej úrovni. Môžu sa zadávať celej triede, aby sa identifikovali tí žiaci, ktorí majú ťažkosti, ktoré im bránia v efektívnom učení. Pracovné listy CoTIC obsahujú jedenásť cvičení, ktoré sú zamerané na učivo materinského jazyka, matematiky a základnej školy. Každé cvičenie má časový limit na dokončenie.

Ak žiaci dosiahnu 50 % alebo menej, ich výsledky sa môžu považovať za nedostatočné. V prípade týchto žiakov sa odporúča vykonať podrobnejšie individuálne testy uvedené vyššie alebo komplexnú špeciálnopedagogickú a psychologickú diagnostiku. V rámci projektu prebehlo pilotné overenie celého procesu skriningu školských zručností na niekoľkých školách vo všetkých partnerských krajinách projektu. Pracovné listy tak dostalo celkovo 437 žiakov prvého stupňa v Bulharsku, Českej republike, Taliansku, Lotyšsku, Malte, Portugalsku a Turecku.

Z celkového počtu testovaných žiakov dosiahlo 14,42 % žiakov menej ako 50 % úspešnosť, takže boli identifikovaní ako žiac s rizikom vzniku ťažkostí v učení a bola im odporučená ďalšia podrobnejšia diagnostika. Výsledky skriningu sa však v jednotlivých krajinách a školách líšili. Napríklad v Bulharsku

v jednej škole dosiahlo veľmi nízke výsledky len 6,06 % žiakov, čo možno vysvetliť tým, že daná škola realizuje pomerne komplexný proces zápisu, ktorý vopred identifikuje potenciálne ťažkosti. V iných preverovaných školách v Bulharsku bolo viac detí zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo detí, ktorých materinský jazyk nebol vyučovacím jazykom.

Podobne v Lotyšsku vysoký počet testovaných detí hovoril iným materinským jazykom, ako je vyučovací jazyk. To sa prejavilo v tom, že mali výraznejšie ťažkosti pri riešení jazykových úloh, ktoré si vyžadovali primeranú znalosť lotyštiny.

Učitelia a výchovní poradcovia na školách, kde sa skríning uskutočnil, následne doplnili testovanie o svoje postrehy, názory a odporúčania. Tu uvádzame niektoré body ich spätnej väzby:

- Väčšina zúčastnených učiteľov sa zhodla na tom, že skríningové pracovné listy sú jasné, zrozumiteľné a dajú sa ľahko prideliť žiakom v triede.
- Výsledky boli spoľahlivé a pomohli identifikovať žiakov s rizikovým vývinom, u ktorých bolo žiaduce vykonať ďalšiu diagnostiku a odporučiť systematické intervencie.
- Proces skríningu pomohol identifikovať žiakov, ktorí potrebovali intenzívnejšiu podporu v triede, ale tiež podporil spoluprácu medzi učiteľmi a poradenskými pracovníkmi v škole.
- Skríning veľmi šetrí čas oproti dlhému testovaniu a čakanie na testovanie.
- Deti väčšinou rozumeli úlohám a pracovali samostatne.
- Pre učiteľa bolo veľmi jednoduché administrovať skríning celej triede v rovnakom čase.

Učitelia, ktorí skríning použili, sa zhodli, že by ho chceli používať opakovane so žiakmi prvého stupňa, pretože im pomohol včas identifikovať možné ťažkosti detí s učením. Zároveň dodali, že by ho odporučili na používanie aj svojim kolegom.

V súčasnosti intenzívne pracujeme na skríningu pre druhý a tretí ročník.

Január 2025

Materiály pre projekt Erasmus+ Collaborative Teaching in the Inclusive Classroom, elementary school students - no. II (CoTIC-II) pripravili Erik Žovinec a Zuzana Oravcová (2024).